WSTĘP

Seria Wydawnictwa KRAM jest adresowana do polskich turystów i biznesmenów, ale też do wszystkich, którzy zajmują się językiem litewskim, szczególnie do studentów lingwistyki, ponieważ opracowano w niej słownictwo potrzebne w różnych fazach nauki języka obcego.

Rozmówki... obejmują zwroty potoczne, pytania i odpowiedzi ułatwiające porozumiewanie się w zakresie podstawowym – w różnych sytuacjach, np. w hotelu, u lekarza, na poczcie, w aptece, na przejściu granicznym.

Opis różnych zdarzeń, z jakimi może się spotkać turysta za granicą, jest poprzedzony krótkim zarysem języka, jak również zasadami wymowy.

SPIS TREŚCI

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE WYMOWY I TRANSKRYPCJI ORAZ LICZEBNIKI 9

POZDROWIENIA I ZWROTY GRZECZNOŚCIOWE . 13
Przy pożegnaniu 14
Zawarcie znajomości 15
Sposoby zwracania się 18
Wyrazy podziękowania 19
Przeprosiny 20
Pozdrowienia i życzenia 23
Zwroty potoczne 24
Wyrażenie własnego zdania, stanowiska, przekonania . . . 30
Wyrażenie zgody 31
Wyrażenie wątpliwości 33
Zaprzeczenie, odmowa 34
Napisy ostrzegawcze, informacyjne, szyldy 37

ROZMOWY NA TEMATY OSOBISTE 40
Dane osobiste 40
Pieniądze 41

W PODRÓŻY. BIURO PODRÓŻY 41
Biuro podróży 41
Słownictwo 45

PODRÓŻOWANIE SAMOCHODEM 45
Na stacji benzynowej 47
Typy pojazdów 51
Części i wyposażenie 51
Terminologia. Narzędzia 56

PODRÓŻOWANIE KOLEJĄ 57
Przy kasie biletowej 58
Podróż koleją 60
Słownictwo 63

PODRÓŻ SAMOLOTEM 65
Słownictwo 67

PODRÓŻ STATKIEM 69
Przy kasie biletowej 69
Na statku 71
Słownictwo 73

BAGAŻ 75
Bagaże 78
W urzędzie celnym 79

W HOTELU 82
Recepcja 82
Wybór hotelu 83
Przyjazd do hotelu 86
Opuszczając hotel 89
Słownictwo 90

JEDZENIE I PICIE 93
Restauracje 93
Co powiedzieć? 94
Skargi. Reklamacje 97
Naczynia i sztućce 98
Pieczywo 99
Dania śniadaniowe 100
Zupy 101
Ryby 102
Owoce morza itp. 102
Drób 103
Dziczyzna 104
Dania mięsne 104
Dania tradycyjne 106
Sposoby przyrządzania 107
Przyprawy i dodatki 108
Sosy 109
Warzywa 110
Sałatki 111

Owoce świeże 111
Owoce suszone 112
Desery 113
Sery 114
Napoje 114
Alkohole 116

ZWIEDZANIE 118
Słownictwo 120
Napisy w miejscach publicznych 121
Na wycieczce 123
Słownictwo 125
Muzea i galerie 126
Zabytki 129
Rozrywki 132
Gry 133

ZAKUPY 133
W sklepie z obuwiem 136
Słownictwo 136
Kolory 138
Ilość 138
Kształt 139
Waga 139
Wiek 139
Wygląd i konsystencja 140
Co powiedzieć? 140
Odzież 142
Nakrycia głowy 144
Obuwie 145
Biżuteria 145
Tytoń 146
Artykuły papiernicze 146
Artykuły fotograficzne i optyczne 147
Słownictwo 148
W kwiaciarni 150
Kwiaty cięte 151

U FRYZJERA. HIGIENA OSOBISTA 152
U fryzjera 152
Słownictwo 153
Higiena osobista. Kosmetyka 154
Przybory toaletowe i kosmetyki 157

POCZTA, TELEFON, INTERNET 159
Na poczcie 159
Telefonowanie 162
Internet 164

TRANSAKCJE BANKOWE 164
W banku 164
Słownictwo 166
Zwroty przydatne w interesach 167

NIESZCZĘŚLIWE ZDARZENIA 168
U lekarza (dentysty) 170
Choroby itp. 174
Słownictwo 176
Części ciała 177
Organy wewnętrzne, układ kostny, układ krwionośny . . . 178

SPORT 179
Pojęcia sportowe 179
Sporty indywidualne 181
Gry zespołowe 184
Sporty zimowe 185
Sporty wodne 186
Wędkarstwo 187
Polowanie 188
Alpinizm 189

KRAJE I NARODOWOŚCI 190
Formularz wizowy 190
Kraje i narodowości 191
Kontynenty 196

ZAWODY ITP 196

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE WYMOWY I TRANSKRYPCJI ORAZ LICZEBNIKI

HISTORIA JĘZYKA

Język litewski jest jednym z najstarszych języków indoeuropejskich wykazującym pod względem fonologicznym i morfologicznym znaczne podobieństwo do sanskrytu. Wraz z łotewskim i wymarłym już w XVII-tym wieku staropruskim wchodzi w skład bałtyckiej grupy języków indoeuropejskich.

Posługują się nim ponad 3 miliony ludzi – przede wszystkim mieszkańcy Litwy, gdzie cieszy się statusem języka urzędowego, a ponadto Litwini mieszkający w północno-wschodniej Polsce i na Białorusi.

Istnieją dwa główne dialekty języka litewskiego:

– dialekt dolno-litewski, czyli żmudzki (žemaitis), który wykształcił się na północnych i zachodnich terenach Litwy,

– dialekt górno-litewski, czyli auksztocki (aukštaitis), tj. właściwy litewski, który wykształcił się na wschodnich i południowych terenach Litwy.

Właśnie z dialektu auksztockiego wywodzi się współczesny ogólnonarodowy litewski język literacki.

ALFABET LITEWSKI

A	a	H	h	R	r
Ą	ą	I	i	S	s
B	b	Į	į	Š	š
C	c	Y	y	T	t
Č	č	J	j	U	u
D	d	K	k	Ų	ų
E	e	L	l	Ū	ū
Ę	ę	M	m	V	v
Ė	ė	N	n	Z	z
F	f	O	o	Ž	ž
G	g	P	p		

Alfabet litewski powstał na podstawie alfabetu łacińskiego, ale wzbogacony został w znaki dodatkowe, takie jak:
– ogonek u dołu litery (*Ą ą, Ę ę, Į į, Ų ų*),
– kropka nad literą (*Ė ė*),
– kreska nad literą (*Ū ū*).

Znaki te mają na celu zwiększenie długości samogłoski.

Dodatkowym znakiem alfabetu litewskiego jest też umieszczony nad literą, skierowany rogami ku górze, zakrzywiony półksiężyc, określający spółgłoski szczelinowe (*Č č, Š š, Ž ž*).

FONETYKA

W fonetyce języka litewskiego znaczną rolę odgrywają:
– ruchomy akcent,
– intonacja (krótka, długa opadająca i długa wznosząca się),
– różna długość samogłosek.

Dzięki nim dane słowo może nawet zmieniać swe znaczenie, np. *linas* (z krótkim *i*) oznacza len, a *lynas* (z długim *i*) – linę.

Samogłoski w języku litewskim mogą być krótkie (*a, e, i, u*) oraz długie (*ą, ę, ė, į, y, o, ų, ū*).

Samogłoski *i* oraz *u*, zarówno te akcentowane, jak i nieakcentowane, są zawsze krótkie. Samogłoski *a* oraz *e* są krótkie, jeśli występują w wersji nieakcentowanej, a długie – jeśli występują w wersji akcentowanej.

Samogłoskę *e* wymawia się jak *ia*, jeśli pada na nią akcent z intonacją długą.

Samogłosek *ą, ę, į, ų* nie wymawia się nosowo, ale jak długie *a*, *e*, *i*, *u*.

Samogłoskę *ė* wymawia się jak *ie*, np. *karvė* [karwie] – krowa. Samogłoska ta zmiękcza także stojącą przed nią spółgłoskę.

Samogłoskę *y* wymawia się jak długie *i*, a samogłoskę *ū* – jak długie *u*.

Spółgłoski *č, š, ž* oraz głoskę *dž* wymawia się jak *cz, sz, ż, dż*.

Spółgłoskę *l*, jeżeli stoi ona przed samogłoskami *a, ą, o, u, ų* lub przed spółgłoską twardą, wymawia się tak, jak aktorzy przed II wojną światową wymawiali *ł*.

UWAGA: W *Rozmówkach*... akcenty w języku litewskim zostały zaznaczone półgrubym drukiem.

RYS GRAMATYCZNY

Rzeczowniki w języku litewskim mogą występować w dwóch rodzajach: męskim i żeńskim, a przymiotniki w trzech: męskim, żeńskim i nijakim. Przymiotniki mogą być w formie określonej bądź nieokreślonej.

W języku litewskim występuje liczba pojedyncza, podwójna (wówczas rzeczownik jest poprzedzany liczebnikiem *dwa, dwie* lub *dwoje* albo zaimkiem *obaj, obie, oboje*) i mnoga. Wiele rzeczowników występuje wyłącznie w liczbie pojedynczej lub mnogiej.

Rzeczowniki, przymiotniki i zaimki odmieniają się przez przypadki. W języku litewskim wyróżnia się pięć deklinacji.

Czasowniki w języku litewskim mogą występować w stronie czynnej, biernej lub zwrotnej, w trybie oznajmującym, rozkazującym, warunkowym i pożądanym (zezwalającym), w czasie teraźniejszym, przyszłym, przeszłym jednokrotnym i przeszłym wielokrotnym.

Zaprzeczenie tworzy się poprzez dodanie do czasownika przedrostka **ne**-, np. *Nekalbu lietuviškai.* – Nie mówię po litewsku.

LICZEBNIKI

zero	n**u**lis [n**u**lis]
jeden	v**ie**nas [w**ie**nas]
dwa	d**u** [d**u**]
trzy	tr**y**s [tr**i**s]
cztery	ketur**i** [kiatur**i**]
pięć	penk**i** [piank**i**]
sześć	šeš**i** [sziasz**i**]
siedem	septym**i** [siaptym**i**]
osiem	aštuon**i** [asztuon**i**]
dziewięć	devyn**i** [diawin**i**]
dziesięć	d**e**šimt [d**ia**szimt]